

De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie heeft een aantal vragen voorgelegd aan de indiener van de initiatiefnota «Maak van een onschuldig kind geen slachtoffer» (Kamerstuk 33 177, nr. 2).

De voorzitter van de commissie,
De Roon

Adjunct-griffier van de commissie,
Hessing-Puts

Inhoudsopgave

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inleiding

1. Probleem
2. De feiten op een rij
3. Huidig aanbod voor kind en moeder in detentie
4. Praktijkonderzoek
5. Conclusie
6. Beslispunten
7. Financiële verantwoording

II. Reactie van de indiener van de initiatiefnota

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de initiatiefnota. Zij merken in algemene zin op dat detentie dient te volgen op misdrijven waarvoor detentie als straf is toegelaten. Het is de rechter die de persoonlijke omstandigheden van de verdachte afweegt. Deze leden zijn in ieder geval van mening dat het hebben van kinderen een extra verantwoordelijkheid legt op de persoon die misdrijven pleegt en dat het belang van de samenleving onder omstandigheden zwaarder kan wegen dan het belang van het individu. Het niet of minder betrokken zijn bij de opvoeding kan een gevolg zijn van crimineel gedrag. Voornoemde leden willen verder benadrukken dat het in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van een ouder is die zelf besluit crimineel te zijn. Zij constateren dat de indiener een aantal feiten door elkaar lijkt te halen. Enerzijds heeft de indiener het over de mogelijke problemen voor kinderen van een gedetineerde ouder in het algemeen en anderzijds over specifieke problemen die kunnen optreden als het een te detineren dan wel een gedetineerde alleenstaande ouder betreft. Bij de laatste categorie speelt een belangrijke rol dat als er niemand, zoals grootouders, zussen, broers of burens in de netwerkkring is die het kind of de kinderen ten tijde van de detentie van de ouder kunnen opvangen of de ouder (vaak de moeder) de aanwezigheid van minderjarige kinderen dan verzwijgt en deze zonder oppas achterlaat. Hoe groot is het probleem eigenlijk waar de indiener aandacht voor vraagt? Graag ontvangen deze leden een kwantitatieve onderbouwing van de problematiek. Verder willen zij ook graag weten welke rol de vader heeft in dit verhaal bij de verschillende te onderscheiden categorieën?

De aan het woord zijnde leden zijn het met de indiener eens dat ouders zich veel beter moeten realiseren welke negatieve gevolgen hun gedrag voor hun eigen kinderen heeft. Zij willen hierbij wel benadrukken dat dit in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de ouders is. Mochten ouders om wat voor reden die verantwoordelijkheid niet willen of kunnen nemen, en zijn er ook geen andere familieleden of leden in het netwerk die deze kinderen kunnen of willen opvangen, dan is er mogelijk een taak en rol voor de overheid.

Deze leden zijn het ook met de indiener eens dat kinderen de dupe kunnen worden van de detentietijd van de moeder of vader.

De leden van de PvdA-fractie hebben met instemming kennisgenomen van de initiatiefnota. Zij delen de zorgen over het lot van kinderen waarvan een van de ouders in detentie is. Deze leden hebben enkele vragen.

Voornoemde leden begrijpen dat de initiatiefnota zich vooral richt op moeders in detentie. Zij lezen weliswaar dat de voorstellen van de indiener ook gelden voor de (alleenstaande) gedetineerde vader, maar het is hen nog niet duidelijk in hoeverre de problematiek van de gedetineerde moeder dan wel vader vergelijkbaar is of juist verschilt. Kan de indiener daar nader op in gaan? In hoeverre en in welke mate doen de in de initiatiefnota genoemde problemen zich ook voor indien de vader in detentie is?

Ook is het deze leden niet geheel duidelijk in welke mate de problematiek van gedetineerde ouders zich ook voordoet bij niet-alleenstaande ouders.

De leden van de PVV-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de initiatiefnota. Naar aanleiding daarvan hebben zij enkele vragen en opmerkingen.

Volgens de indiener is gebleken dat, hoewel problemen spelen bij alle kinderen van gedetineerde ouders, deze problematiek vooral speelt bij kinderen van alleenstaande moeders in detentie. Dit vanwege het feit dat in die situatie de enige verzorgende ouder wegvalt. De initiatiefnota is specifiek gericht op kinderen van alleenstaande moeders in detentie, maar benadrukt wordt dat de voorstellen ook gelden voor de alleenstaande gedetineerde vader. Begrijpen deze leden het goed dat de voorstellen alleen gelden voor alleenstaanden of gelden deze ook indien er sprake is van één ouder die vast zit en de andere die dat niet zit en het kind blijft verzorgen?

Voornoemde leden lezen dat ondersteuning uiteraard altijd geschied vanuit de wens en in het belang van een kind. Zij vragen of dat ook de volgorde is die wordt aangehouden, namelijk de wens van het kind in principe voorop.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van voorliggende initiatiefnota. Zij complimenteren de indiener omdat zij een kwestie in de schijnwerpers plaatst die beslist alle aandacht verdient. Deze leden onderschrijven de probleemstelling volledig. Het is inderdaad zo dat kinderen van gedetineerde ouders vaak in de knel komen, soms zo ernstig dat zij hier in de rest van hun leven last van houden. Kinderen zijn en voelen zich verlaten, missen hun verzorger en zijn voor verzorging en aandacht van derden afhankelijk (zo de zorg al wordt overgenomen) wat vaak ook betekent dat ze uit hun vertrouwde omgeving worden gehaald. Uit onderzoek blijkt onder meer dat de schoolprestaties van kinderen lijden onder de detentie van de ouder en veel kinderen ontwikkelen probleemgedrag, helaas te vaak ook uitmondend in crimineel gedrag.

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling en waardering kennisgenomen van de initiatiefnota. Zij vinden dit een belangrijk onderwerp en complimenteren de indiener voor het behandelen van dit probleem. Zij hebben over de initiatiefnota enkele vragen en opmerkingen.

Deze leden waarderen het doel van de nota, namelijk het zoveel mogelijk voorkomen dat kinderen de dupe worden van de detentietijd van de moeder. Zij benadrukken dat een aantal van deze problemen evenzo kunnen spelen indien de vader van het kind gedetineerd is, zoals de indiener ook schrijft. Waar het gaat over de moeder, dient ook vader te worden gelezen indien de problemen vergelijkbaar zijn. Zeker als het gaat om zaken als bezoeken in detentie, het (weer) leren omgaan met je kind en nazorg na detentie. Deelt de indiener deze mening?

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de initiatiefnota. Zij delen de onderliggende gedachte dat expliciete aandacht en zorg nodig is voor kinderen van alleenstaande ouders in detentie. In de eerste plaats in het belang van het kind, maar ook vanwege

het risico op gedragsproblemen en het ontwikkelen van mogelijk zelfs crimineel gedrag. Deze leden hebben nog wel enkele vragen bij de voorstellen van de indiener.

Zij vragen waarom de voorstellen op moeders zijn gericht en niet of slechts impliciet op alleenstaande vaders die in detentie zitten. Kan de indiener deze keuze nader toelichten? Deelt de indiener de mening dat in alle gevallen waarin sprake is van een alleenstaande ouder in detentie, aandacht en zorg dient uit te gaan naar het achterblijvende kind? De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de initiatiefnota. Zij onderschrijven de noodzaak om aan dit thema aandacht te besteden. Kinderen mogen niet het slachtoffer worden van het in bewaring stellen van hun ouders.

1. Probleem

De leden van de VVD-fractie merken op dat de indiener stelt dat het vaak voorkomt dat er tijdens detentie van moeder minderjarige kinderen alleen in de woning blijken te wonen bij een eventuele ontruiming van de woning. Zij willen graag weten hoe vaak dit voorkomt, uitgesplitst per leeftijdscategorie. Graag ontvangen deze leden een kwantitatieve onderbouwing van deze stelling ten einde de omvang van het probleem te kunnen vaststellen. Deze leden vinden het uiteraard wenselijk dat het bij de instanties zoals de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) en Bureau Jeugdzorg (BJZ), bekend is dat een ouder van een minderjarig kind in detentie zit en zeker als het een alleenstaande ouder betreft. Tevens verzoeken voornoemde leden de indiener in te gaan op de procedure waarbij de rechter de voorlopige hechtenis uitspreekt of later de zaak inhoudelijk behandelt en er kennelijk geen weet van heeft dat er minderjarige kinderen zijn. Het lijkt hun toch aannemelijk dat in de meeste gevallen advocaten, indien de ouder die in de arm heeft genomen, de persoonlijke omstandigheden van hun cliënt vermelden als reden voor beëindigen of schorsen van voorlopige hechtenis. Het bestaan van kinderen is een persoonlijke omstandigheid. Als een moeder geen advocaat in de arm heeft genomen, zal de rechter ook naar de thuissituatie vragen. Deze leden begrijpen dat er moeders zijn die niet willen vertellen dat er kinderen zijn, uit angst voor Bureau Jeugdzorg. Is het de indiener bekend of de eventueel in de arm genomen advocaat dan ook geen weet heeft van het bestaan van kinderen? Kan de indiener – ook gegeven het feit dat een dergelijke persoonlijke omstandigheid reden kan zijn voor het beëindigen of schorsen van voorlopige hechtenis – aangeven hoe vaak dit in de praktijk voorkomt? Is het dan wellicht een oplossing door standaard ten tijde van de rechtszitting duidelijk te laten maken door de rechter dat als bij controle blijkt dat er toch minderjarige kinderen zijn, deze dan automatisch onder toezicht worden geplaatst of uit huis worden geplaatst wegens nalatigheid? Voert de indiener hierover ook overleg met de Raad voor de rechtspraak?

De leden van de VVD-fractie willen weten wat er op dit moment gebeurt als blijkt dat er toch kinderen aanwezig zijn zonder dat iemand voor hen zorgt. Wordt BJZ of de RvdK dan niet direct ingeschakeld? Wordt er dan niet direct een maatregel uitgesproken, omdat er niemand is die voor het minderjarige kind zorgt?

De aan het woord zijnde leden vragen of door het bestaan van de Gemeentelijke Basisregistratie (GBA) het niet heel eenvoudig is om bij het detineren van (mogelijke) ouders te controleren of iemand kinderen thuis heeft wonen.

Hoewel deze leden het noodzakelijk vinden dat de verschillende instanties op de hoogte zijn van het bestaan van kinderen van moeders in detentie, zijn zij niet overtuigd dat er iets afzonderlijks moet worden opgetuigd. De ervaring leert namelijk hoe meer afzonderlijke trajecten voor een

specifieke doelgroep er zijn, hoe minder effectief deze zijn. Onderschrijft de indiener deze stelling?

Deze leden merken op dat de indiener de ondersteuning van de moeder tijdens detentie noemt met als doel dat ze daarna de kinderen kan opvoeden en niet weer de fout in gaat. Deze leden nemen aan dat de indiener met in de fout gaan bedoelt dat zij weer strafbare feiten pleegt. Hoe ziet indiener in dit verband dan de rol van de reclassering? Zou er volgens de indiener daar een probleem liggen? Zo ja, welk probleem en hoe moet dit dan opgelost worden?

De leden van de PVV-fractie merken op dat gesteld wordt dat het aanbod voor hulp aan kinderen van moeders zwaar tekort schiet. Het is te beperkt omdat het niet op tijd komt, er geen coördinatie en afstemming is en doordat het niet voor elk kind beschikbaar is. Waarom is het aanbod niet voor elk kind beschikbaar? Is dat alleen vanwege de leeftijdsgrens van twaalf jaar in het geval van moeder-kindbezoektijden of zijn er nog andere vereisten waardoor kinderen niet in aanmerking komen voor ondersteuning?

De leden van de CDA-fractie hechten eraan te benadrukken dat de ouders zelf de eerstverantwoordelijken zijn. Zij moeten zelf voor opvang en verzorging zorgen. Deze leden wijzen er op dat veel ouders daartoe ook prima in staat zijn. Delinquent gedrag maakt iemand niet per se op alle punten een slechte ouder, hoewel het voorbeeldgedrag, uitzonderingen daargelaten, natuurlijk ernstig tekort lijkt te schieten.

Voornoemde leden constateren dat de problematiek niet nieuw is, maar dat het in de praktijk in het bijzonder ontbreekt aan consequent uitvoeren van wat afgesproken is. Zij vragen of de indiener dat onderschrijft. Er wordt momenteel gewerkt aan een uitbreiding van de bezoektijden. Omdat deze leden de problematiek onderschrijven, kunnen zij zich focussen op de beslispunten. Daarin wordt immers de oplossingsrichting aangegeven en daar draait het nu om.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen hoe het in kennis stellen van de kinderen nu plaatsvindt. Het in kennis stellen is in de ogen van deze leden een cruciaal moment, gezien het feit dat het contact daar gemaakt of gebroken kan worden en op dat moment het vertrouwen van een kind kan worden gewonnen. Zij vragen in hoeverre in gevangenissen de mogelijkheid bestaat in een huiselijk omgeving de ouder te ontmoeten. Hieronder verstaan voornoemde leden een niet geboeide ouder, zonder een glazen scheidingswand en een gemoedelijke uitstraling van de omgeving.

Voornoemde leden vragen of het in kennis stellen van de kinderen altijd plaatsvindt door of met specifiek daartoe opgeleid personeel. Zij vragen wat de gemiddelde termijn is waarop kinderen voor de eerste keer contact kunnen hebben met hun ouder na arrestatie. Daarnaast vragen deze leden welke invloed een contactmoment of het ontbreken daarvan met de ouder bij een korte detentie, heeft op de onthechting. De indiener stelt dat de kosten die gemaakt worden bij een eventueel bezoek van het kind aan de ouder zouden mogelijk betaald kunnen worden vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO). Deze leden vragen of die bereidheid er bij de gemeenten is en of daar ook budgettaire ruimte voor bestaat bij die gemeenten. Daarnaast vragen de leden of deze kosten die vanuit de WMO vergoed zouden worden, een oormerk dienen te krijgen.

2. De feiten op een rij

De leden van de VVD-fractie merken op dat de indiener aangeeft dat jaarlijks ruim 3 000 vrouwen in één van de vijf penitentiaire inrichtingen voor vrouwen in Nederland verblijven en dat hiervan ongeveer 70% moeder met gemiddeld twee kinderen zou zijn. Kan de indiener aangeven waar deze cijfers vandaan komen? Kan de indiener verder aangeven hoeveel gedetineerde moeders alleenstaande ouder zijn? De indiener geeft ook aan dat slechts 125 moeders nazorg krijgen. Wat houdt deze nazorg precies in? Kan de indiener aangeven waarom slechts 125 moeders nazorg krijgen en waar deze cijfers vandaan komen? Hoeveel moeders zouden er volgens de indiener dan eigenlijk in aanmerking moeten komen voor nazorg? Geeft de indiener hiermee aan dat er wel nazorg zou moeten zijn voor een groep gedetineerde moeders, maar dat er om bepaalde redenen geen gebruik van kan worden gemaakt of wordt gebruikt? Voornoemde leden vragen of niet beter eerst hier naar gekeken kan worden voordat er iets nieuws wordt bedacht. Kan bijvoorbeeld voorlichting aan gemeenten die de nazorg zouden moeten verlenen hier aan bijdragen?

De indiener stelt dat de meeste kinderen verblijven in het eigen netwerk van de moeder en dat pleegzorg dan geen taak ziet omdat het al geregeld zou zijn. De leden van de VVD-fractie nemen aan dat de indiener hier BJZ mee bedoelt? Overigens zijn deze leden verbaasd dat pleegzorg BJZ er zo over zou denken. Er is dan niemand die daadwerkelijk het gezag over de kinderen kan uitoefenen wanneer de ouder met het gezag is gedetineerd. Deze leden zijn van mening dat BJZ hier wel degelijk een taak heeft en dat er in dat geval een ondertoezichtstelling zou moeten worden uitgesproken zodat een gezinsvoogd (tijdelijk) deze taak op zich kan nemen. Kan de indiener aangeven hoe vaak het voorkomt dat er wel een ondertoezichtstelling is uitgesproken en hoe vaak niet?

De leden van de PvdA-fractie vragen hoeveel van de ruim 3000 vrouwen die jaarlijks in één van de vijf penitentiaire inrichtingen voor vrouwen in Nederland verblijven minderjarige kinderen hebben? Hoeveel van die vrouwen zijn alleenstaande moeder? Kan de constatering dat slechts 125 moeders nazorg krijgen te maken hebben met het feit dat niet alle vrouwen in detentie minderjarige kinderen hebben of alleenstaand zijn?

De leden van de SP-fractie vragen de indiener naar haar mening over het bereikte niveau van nazorg door de gemeenten aan ex-gedetineerden. De gemeentes zijn hiervoor verantwoordelijk, maar in de praktijk schort hier vaak nog veel aan, niet alleen ten aanzien van het gezin maar in het algemeen. Wat is de analyse van de indiener van dit probleem? Zou het geld dat voor de gemeentes beschikbaar is voor nazorg aan ex-gedetineerden niet gelabeld moeten worden? Om te voorkomen dat het geld aan andere zaken wordt uitgegeven en er voor te zorgen dat nazorg goed geregeld wordt, juist omdat goede nazorg nieuwe problemen effectief kan voorkomen?

De leden van de D66-fractie lezen dat volgens de indiener jaarlijks ruim 3 000 vrouwen in detentie verblijven. Zij vragen of de indiener kan toelichten hoeveel van deze vrouwen alleenstaande moeder is en in hoeveel van deze gevallen sprake is van kinderen die achter blijven in schrijnende situaties dan wel psychische problematiek ontwikkelen. Beschikt de indiener in dit licht ook over gegevens van het aantal alleenstaande vaders in detentie?

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren op basis van de voorliggende nota, dat ruim 3000 vrouwen in een penitentiaire inrichting verkeren. Daarvan keren er 2500 terug naar een gemeente. De wet stelt

dat al deze vrouwen recht hebben op nazorg. Van deze groep maakt slechts 5% gebruik van nazorg. Wat is de reden van dit lage cijfer? Vraagt slechts 5% van de vrouwen deze nazorg aan of is er sprake van een te beperkt aanbod?

3. Huidig aanbod voor kind en moeder in detentie

De leden van de VVD-fractie merken op dat de indiener het programma «Betere Start» als een goed initiatief noemt dat echter aan een te beperkte groep wordt aangeboden en gedurende een te beperkte tijd. Kan de indiener aangeven of een onafhankelijke gekwalificeerde instantie, niet zijnde de bedenker van de «Betere Start», deugdelijk heeft onderzocht of het hier een effectieve interventie betreft? Kan de indiener aangegeven waarom een dergelijke interventie – als deze bewezen effectief is – zo weinig en zo beperkt wordt ingezet? Graag ontvangen deze leden hierop een toelichting.

De leden van de PVV-fractie lezen dat wordt aangegeven dat veel kinderen die dat zelf willen niet op bezoek kunnen bij hun moeder, omdat de afstand te groot is, er geen geld of begeleiding voor de reis is of BJJ geen toestemming geeft. Deze leden vragen om welke redenen BJJ geen toestemming kan geven. Zij nemen aan dat erop kan worden vertrouwd dat BJJ in het belang van het kind toestemming geeft of weigert. De kindcheck, die moet voorkomen dat kinderen van gedetineerde moeders vergeten worden, is nog vrijwel nergens ingezet en volgens de indiener dus een papieren werkelijkheid. Voornoemde leden vragen of er problemen zijn waartegen men in de praktijk is aangelopen bij het uitvoeren van de kindcheck waardoor het niet of nauwelijks wordt ingezet? Kortom: waarom wordt er niet optimaal gebruik gemaakt van de kindcheck?

De leden van de CDA-fractie merken op dat het programma «Betere Start» wordt voortgezet, nadat zij hiervoor, met overtuigende steun van de indiener, hadden gepleit tijdens de begrotingsbehandeling Veiligheid en Justitie.

Terecht wijst de indiener op de afspraken die zijn gemaakt over de kindcheck. Het bevreemdt deze leden zeer dat de afspraken blijkbaar niet worden nagekomen. Net als de indiener zijn zij hierover zeer ontstemd.

De leden van de SP-fractie vragen de indiener of er voor de groep moeders die slechts kort in detentie verblijven niet een andere training beschikbaar is of zou moeten zijn. Zou opvoedingsondersteuning niet ook aan kortgestraften moeten worden aangeboden? Hoe zou dit kunnen worden verbeterd?

Deze leden vragen of de verruiming van de bezoektijden tot een verbetering van de situatie heeft geleid. Kunnen kinderen nu vaker op woensdagmiddag, in het weekend of op doordeweekse avonden bij hun gedetineerde ouder op bezoek? In hoeveel inrichtingen zijn de bezoektijden nog steeds onder schooltijd? Zouden hier in de praktijk geen praktische oplossingen voor gevonden kunnen en moeten worden? Voornoemde leden vragen de indiener naar haar ideeën om de kindcheck ook in de praktijk te verbeteren. De kindcheck wordt kennelijk nog nergens ingezet. Hoe komt dat?

De leden van de ChristenUnie-fractie merken op dat een kind de eerste zes maanden van het leven bij de moeder in detentie mag verblijven. In de initiatiefnota wordt regelmatig de band van tussen ouder en kind als groot goed genoemd. Deze leden vragen waarom deze periode niet verlengd kan worden zodat de band tussen moeder en kind zich verder kan ontwikkelen, uiteraard met in ogenschouw genomen dat de ontwikkeling

geen achterstand op mag lopen. Voornoemde leden vragen vervolgens op welke leeftijd een kind schade op zou lopen door bij een ouder in detentie te verblijven.

Deze leden vragen of, als het project «Betere Start» goed verloopt zoals de signalen op dit moment aangeven en mogelijk het onderzoek later dit jaar bevestigd, de mogelijkheid bestaat die termijn te verlengen? De huidige periode van de laatste drie maanden een intensieve band opbouwen is in de ogen van de leden vrij kort. Daarom vragen zij of een ongedwongen ontwikkeling, die niet gekoppeld is aan een tijdsbestek, niet beter zou zijn. Bezoektijden zo vormgeven dat het mogelijk is om buiten schooltijden ouders te bezoeken zien deze leden als een positief voorstel. Echter zijn bezoektijden voor ouder en kind na het bereiken van het twaalfde levensjaar niet eenvoudig te bewerkstelligen. Deze leden vragen of hier niet eenduidige wijziging voor nodig is zodat, vanuit de rechtspositie van het kind, het altijd mogelijk is ouders te bezoeken.

De inhoud van de kindcheck wordt door de nota als toereikend beoordeeld. Toch kunnen de instanties uit de steekproef nog niet overweg met de kindcheck. Welke mogelijkheden ziet de indiener tot verbetering op dit punt?

4. Praktijkonderzoek

De leden van de VVD-fractie hebben met verbazing kennisgenomen van de verschillende reacties van de gemeenten in de fictieve casus. Het verbaast deze leden des te meer daar de indiener aangeeft dat er een gemeentelijke coördinator detentie is. Wat is dan de taak van deze gemeentelijke coördinator detentie?

De leden van de PvdA-fractie vragen in hoeverre de situatie van de fictieve persoon Chantal Visser – alleenstaande moeder met minderjarige kinderen – representatief is voor de 3000 vrouwen in detentie.

5. Conclusie

De leden van de SP-fractie zijn het zeer eens met de conclusies en scharen zich hier graag achter. Onschuldige kinderen mogen niet gestraft worden voor de daden van hun ouders. De kinderen en de ouder moeten ondersteuning krijgen voor, tijdens en na detentie. Dat het huidige gecoördineerd aanbod voor kinderen en ouders zo gebrekkig is moet worden verbeterd. Zou het wellicht helpen om de voorstellen, genoemd in de paragraaf Beslispunten, iets te concretiseren?

6. Beslispunten

1. Eén gezin, één plan: beheerd door een gezinscoördinator

De leden van de VVD-fractie merken op dat de indiener voorstelt dat er een gezinscoördinator moet komen per gedetineerde moeder. Deze leden vragen hoe dit concreet er uit zal komen te zien. Zij vragen of de indiener hiermee bedoelt dat elke gemeente in Nederland standaard een gezinscoördinator in dienst zou moeten hebben. Ook vragen deze leden waarom er naast de gemeentelijke coördinator detentie weer een nieuwe functionaris in de vorm van een gemeentelijke gezinscoördinator moet worden aangesteld. Graag ontvangen zij uitleg hierover van de indiener. Tevens vragen voornoemde leden waarom het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) of BJZ deze taak niet op zich kan nemen. Is de indiener het met deze leden eens dat hoe meer functionarissen, hoe meer versnippering, hoe meer onduidelijkheid wie waarvoor is en hoe minder effectieve ondersteuning? Daarnaast willen deze leden weten hoe hoog deze kosten zullen zijn en hoe deze kosten worden gedekt.

De leden van de PvdA-fractie vragen wat de rol van de voorgestelde gezinscoördinator wordt ten opzichte van mogelijk andere professionals die zich al met een gezin bezighouden. Welke bevoegdheden en taken krijgt die gezinscoördinator? Hoe kan voorkomen worden dat het vaak toch al te hoge aantal hulpinstellingen en hulpverleners dat zich met probleemgezinnen bezighoudt nog verder toeneemt door een gezinscoördinator aan te stellen die het gezin voor, tijdens en na detentie moet begeleiden? Deelt de indiener de mening dat voorkomen moet worden dat hulpverleners en instanties langs elkaar heen kunnen blijven werken. Zo ja, denkt zij dit te voorkomen met het aanstellen van een gezinscoördinator en op welke wijze? Waarom moet de rol van een gezinscoördinator gekoppeld worden aan de vraag of een moeder al dan niet in detentie is of is geweest? Zou het niet beter zijn om bij gezinnen met problemen – of die nu wel of niet te maken hebben met detentie van de moeder – een gezinscoördinator aan te stellen die, bekleed met taken en bevoegdheden, de regie krijgt over het gezin en over het aantal hulpverleners dat zich met het gezin bezighoudt en als enige ook eindverantwoording moet afleggen over de resultaten van alle inspanningen om een gezin weer op de rails te helpen? Wat is de mening van de indiener hierover?

De leden van de PVV-fractie vragen of zij het goed begrijpen dat de functie gemeentelijk coördinator al bestaat of dat dat een nieuw te creëren functie is.

Zij wijzen op bestaande effectief bewezen programma's, zoals «Betere Start» en «Gezin in Balans». Het eindresultaat van het programma «Betere Start» wordt pas in 2012 bekend. Deze leden vragen of het eindresultaat inmiddels wellicht bekend is. Zij benadrukken er veel belang aan te hechten dat initiatieven daadwerkelijk bewezen effectief zijn voordat besloten wordt ze al dan niet landelijk uit te rollen.

De leden van de CDA-fractie vragen of het nu wel zo nodig is om altijd een aparte functionaris aan te wijzen zoals de gezinscoördinator. Zou het niet beter zijn wanneer de functionaris die in de gemeente is belast met de nazorg/contacten met de Dienst Justitiële Inrichtingen hiermee belast wordt? Deze functionaris kan dan zelf, in overleg met het CJG, bezien of hulp noodzakelijk is en indien nodig een coördinator aanwijzen. Misschien is het louter aan te bevelen wanneer de grotere gemeenten over een bijzondere functionaris in dezen zouden beschikken, waar kleinere gemeenten dan ook nog te rade zouden kunnen gaan indien in hun gemeente zich problemen voordoen.

De leden van de SP-fractie vragen de indiener wie de gezinscoördinator, die één plan maakt voor één gezin, in de praktijk moet zijn. Bij welke instantie of organisatie hoort deze? Wie is hiervoor verantwoordelijk? Wie betaalt deze gezinscoördinator?

2. Samenhangend aanbod ondersteuning

De leden van de CDA-fractie merken op dat de indiener terecht aangeeft dat ieder kind recht heeft op passende ondersteuning. Deze leden vragen de indiener in dezen iets concreter en uitvoeriger te zijn, zodat zij zich een beter beeld kunnen vormen van het geen initiatiefneemster voorstaat. Zij vragen dit ook omdat de indiener enigszins kritisch is op het programma «Betere Start», als zou deze interventie doorgaans tekort schieten. Die mening delen deze leden niet. Wel zijn zij met de indiener van mening dat het programma verder uitgerold dient te worden.

De leden van de SP-fractie vragen ook ten aanzien van het samenhangend aanbod ondersteuning wie hiervoor verantwoordelijk is en wie dit in de ogen van de indiener zou moeten betalen. Wie beheert de gereed-

schapskist aan interventies en wie bepaalt welke interventie wanneer wordt ingezet?

3. Contactmogelijkheden met moeder en lotgenoten

De leden van de VVD-fractie merken op dat de indiener voorstelt dat elk kind de moeder ook daadwerkelijk kan zien en dat kosten van vervoer of gebrek aan begeleiding naar de penitentiaire inrichting, door de gemeente vanuit de WMO worden vergoed. Wat vindt indiener ervan dat deze kosten door (de) ouder(s) zelf worden gedragen? Deze leden kunnen zich hierbij ook voorstellen dat er kinderen zijn die hun moeder niet in een penitentiaire inrichting willen opzoeken, maar dat de moeder wel graag het kind wil zien en wellicht druk zal uitoefenen. Hoe kijkt de indiener hier tegen aan? Wat te doen met moeders die een misdrijf hebben gepleegd tegen de kinderen zelf?

De indiener geeft aan dat moeders en kinderen de mogelijkheid moeten hebben om te chatten en dat dat moet kunnen als kinderen daar behoefte aan hebben. De indiener weet ook dat juist internettoegang om veiligheidsredenen in gevangenissen verboden of beperkt mogelijk is. Bepleit de indiener nu dat de behoefte aan contact van een kind op elk moment boven de veiligheid in gevangenissen gaat? Geeft het hebben van een kind een gedetineerde nu niet geweldige mogelijkheden om contacten met de buitenwereld te onderhouden, ook in het criminele circuit? Wat betekent dat voor de situatie van het kind of de kinderen? Worden zij zo niet mogelijk als tussenpersoon in een gevaarlijke en zeer onwenselijke situatie gebracht? Hoe ziet indiener dit in het kader van het belang van het kind?

Voornoemde leden vragen of de indiener kan onderbouwen dat de door voormalige minister voor Jeugd en Gezin ingevoerde kindcheck in de kabinetsperiode waarin onder andere de PvdA regeringsverantwoordelijkheid droeg, in de praktijk vrijwel nooit wordt uitgevoerd en een papieren werkelijkheid is. Of bedoelt de indiener dat de politie geen aparte registratie bijhoudt van het aantal keren dat de kindcheck heeft plaatsgevonden? Is de indiener het met deze leden eens dat het erom gaat hoe vaak sinds de invoering van de kindcheck er achteraf daadwerkelijk is geconstateerd dat minderjarige kinderen van alleenstaande ouders zonder oppas in een huis zijn aangetroffen? Kan de indiener aangeven hoe vaak dit voor invoering van de kindcheck het geval was en hoe vaak na die tijd en dit alles in verhouding tot het aantal gedetineerde alleenstaande moeders en vaders? Is de indiener het overigens met deze leden eens dat het de voorkeur verdient om na te gaan hoe de alleenstaande ouder ertoe kan worden bewogen haar of zijn verantwoordelijkheid te nemen en dit zelf te melden. Is de indiener het ermee eens dat dit ook voor de achterblijvende kinderen waarschijnlijk tot veel minder schade leidt?

De leden van de CDA-fractie onderschrijven het belang van ouder-kind contact tijdens detentie. Hiertoe dienen inderdaad de bezoektijden te worden aangepast. Opmerkelijk is dat kinderen in een justitiële jeugdinrichting in beginsel onbeperkt recht hebben op contact met hun ouders(s), terwijl zij doorgaans zelf de wet hebben overtreden terwijl de kinderen van een gedetineerde ouder, zelf volledig onschuldig, veel beperkingen ondervindt in het ouder-kind contact. Wat deze leden betreft staat het belang van het kind centraal en zou het bezoek en contact aan minder beperkingen onderhevig moeten zijn.

Voornoemde leden zijn minder ingenomen met het voorstel om met een kind te kunnen chatten. Gedetineerden worden terecht beperkt in internetgebruik om misbruik te voorkomen. Bovendien is chatten meer iets voor leeftijdsgenoten. Deze leden zien meer in uitbreiding van bezoektijden en belmomenten.

De aan het woord zijnde leden hebben bedenkingen bij te intensief contact met lotgenoten. Liever zien zij de ondersteuning komen van mensen die niet ook met problemen kampen. Natuurlijk moeten de professionals zich goed op de hoogte stellen van de knelpunten, de gevoelens en de zorgen, maar een netwerk van kinderen van gedetineerde ouders draagt, naar het oordeel van deze leden, niet direct bij tot een versterking van het individu.

Wat de kindcheck betreft delen voornoemde leden de oproep van de indiener om deze (eindelijk) uit te voeren zoals was toegezegd. Hierover is in de Kamer al voldoende gewisseld. Het komt nu aan op de uitvoering.

De leden van de SP-fractie vinden het van belang dat het kind contact kan houden met de gedetineerde ouder op voorwaarde dat het kind dat zelf ook wil. Deze leden zien meer in het verbeteren van belmomenten en het verruimen van de bezoekmogelijkheden in kindvriendelijke ruimtes, dan in het voorstel kinderen en moeders met elkaar te laten chatten. Dat lijkt ingewikkeld in een detentieomgeving, waar internet niet of nauwelijks is toegestaan en communicatie gecontroleerd moet kunnen worden. Graag ontvangen deze leden een reactie hierop.

Voornoemde leden missen in deze initiatiefnota instanties als de RvdK of BJJ. Welke rol ziet de initiatiefnemer voor hen? Deze leden vragen tevens naar de gevolgen van de stelselwijziging Jeugdzorg. In hoeverre bestaat volgens de indiener dan het risico dat de zorg voor deze kinderen versnipperd raakt? Hoe zou dat wellicht voorkomen kunnen worden, welke mogelijke oplossingen heeft de indiener daarvoor?

7. Financiële verantwoording

De leden van de VVD-fractie vragen of de indiener kan onderbouwen hoe de kosten voor de aan te stellen gezinscoach of gezinscoördinator per gedetineerde moeder of alleenstaande ouder op termijn gecompenseerd worden. Ook vragen deze leden de indiener de andere extra kosten, zoals extra begeleiding ten tijde van detentie, extra bezoektijd voor kinderen, te kwantificeren en aan te geven hoe deze worden gedekt.

Tenslotte valt het voornoemde leden op dat de indiener niet met andere voorstellen komt om iets te doen aan het maatschappelijk gedrag ten aanzien van deze kinderen van gedetineerde als pesten en uitsluiting dan het voorstel voor een lotgenotengroep. Juist dit gedrag veroorzaakt in veel gevallen (grote) schade. Deze leden erkennen dat juist dit veranderen buitengewoon lastig is, maar vragen zich dan wel af hoe effectief de andere voorgestelde maatregelen zijn van de indiener zijn.

De leden van de D66-fractie vinden de beslispunten die de indiener voorstelt sympathiek. Wel missen zij een wat uitgebreidere financiële verantwoording. Welke kosten verwacht de indiener die gemoeid zullen zijn met het realiseren van de gewenste ondersteuning? Deze leden vragen de indiener of zij van mening is dat door middel van aansluiting bij bestaande mogelijkheden, feitelijk met minimale inspanning het gewenste effect, zijnde kinderen een kans bieden en op het rechte pad houden, kan worden bereikt?

II. Reactie van de indiener van de initiatiefnota